

بررسی خدمات پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی به محصلان*

(مطالعه موردی: پوهنتون‌های خصوصی ولایت هرات)

نگارنده‌گان: جلیل احمد پویا**

محمدعابد انور**

علی احمد امیری***

چکیده

مراکز علمی - تحصیلی، از جمله مهم‌ترین نهادهای جامعه‌ساز و ارائه‌دهنده دانش آموخته‌گان آماده کار در یک کشور به حساب می‌آیند. با توجه به اهمیت این موضوع و اطمینان‌یافتن از مناسب بودن مکان تربیه انسان‌های خلاق و متفکر، این تحقیق با هدف بررسی خدمات ارائه‌شده توسط پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی برای محصلان، از سوی مرکز تحقیقات علمی پوهنتون غالب هرات، راه‌اندازی گردیده بود. پرسش این تحقیق این بود: آیا خدمات ارائه‌شده پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی در هرات، برای محصلان قابل قبول است؟ تحقیق کنونی با استفاده از پرسش‌نامه محقق‌ساخته، خدمات ارائه‌شده توسط پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلی خصوصی را در هرات مورد بررسی قرار داد. جامعه آماری این تحقیق را محصلان پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی در هرات تشکیل داده و براساس فرمول کوکران حجم نمونه ۳۷۰ محصل انتخاب گردید.

داده‌های تحقیق که از نظر هدف کاربردی-بنیادی و از نظر روش تحلیلی - توصیفی بودند، بعد از تجزیه و تحلیل توسط نرم‌افزار SPSS25 از طریق آزمون هم‌بستگی پیرسون مورد تحلیل قرار گرفت. نتایج حاکی از موجودیت رابطه معنادار مثبت مستقیم و قوی میان خدمات ارائه‌شده توسط پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی و توقعات محصلان وجود دارد، و آموزش و خدمات آموزشی توسط پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی در هرات دارای بیش‌ترین اهمیت است.

واژه‌گان کلیدی: پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی، محصلان، خدمات

آموزشی، خدمات اجتماعی- فرهنگی، رشد فردی، آینده شغلی و خدمات دانش‌گاهی.

* این تحقیق با هزینه مالی پوهنتون غالب و از طریق مرکز تحقیقات این پوهنتون انجام شده است.

** کادر علمی پوهنتون / دانش‌گاه غالب هرات (1362pouya@gmail.com)

*** کادر علمی پوهنتون / دانش‌گاه غالب هرات (anwar.mohammadabed@gmail.com)

**** کادر علمی پوهنتون / دانش‌گاه غالب هرات (aliahmadamiri10@gmail.com)

ISSN

P: 2788-4155

E: 2788-6441

Received: 02 / 09 / 2021

Accepted: 12 / 03 / 2022

Reviewing the services of private universities and institutes of higher education to students*

Authors: Jalil Ahmad Pouya**

M. Abed Anwar***

Ali Ahmad Amiri****

Abstract

Scientific-educational centers are among the most important community-building institutions and providers of ready-made graduates in a country. Given the importance of this issue and ensuring the appropriateness of the training place of creative and thoughtful people, this study was launched by the Scientific Research Center of the dominant Herat University with the aim of reviewing the services provided by universities and private higher education institutions for students. The research question was: Are the services provided by private universities and higher education institutions in Herat acceptable to students? The current study used a researcher-made questionnaire to examine the services provided by private universities and educational institutions in Herat. The statistical population of this study consisted of students of universities and private higher education institutions in Herat and based on the Cochran's formula, the sample size of ۳۷۰ students was selected. The research data, which were applied-basic in terms of purpose and analytical-descriptive in terms of method, were analyzed by SPSS^{۲۰} software through Pearson correlation test. The results indicate that there is a significant positive and direct relationship between the services provided by universities and private higher education institutions and the expectations of students, and education and training services by private universities and institutes of higher education in Herat are the most important. Keywords: Universities and private higher education institutions, students, educational services, socio-cultural services, personal growth, career future and university services.

Keywords: Universities and private higher education institutions, students, educational services, socio-cultural services, personal growth, career future and university services.

* This research has been done with the financial cost of Ghalib University and through the research center of this university.

** Academic Cadre of Ghalib University-Herat (1362pouya@gamil.com)

*** Academic Cadre of Ghalib University-Herat (anwar.mohammadabed@gmail.com)

**** Academic Cadre of Ghalib University-Herat(aliahmadamiri10@gmail.com)

مقدمه

خدمات ارائه‌شده از جانب پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلی خصوصی برای محصلان به‌صورت نسبی قابل‌تأمل است و اکثریت پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلی خصوصی هرات به‌تناسب فیس تحصیلی خویش خدمات ارزنده‌یی را ارائه می‌دارند. مسأله مهمی که پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلی خصوصی با آن دست‌وپنجه نرم می‌کنند، عدم آگاهی درست و مناسب از توقعات و نیازهای آینده محصلان می‌باشد؛ و ازسوی دیگر، خدمات ارائه‌شده برای محصلان مکتبی نبوده و روزبه‌روز این خدمات باید افزایش یافته و متناسب با شرایط و حال‌واحوال جامعه برای محصلان ارائه گردد.

از آن‌جایی که پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلی خصوصی بنا به نیاز به خصوصی‌سازی و خواست جامعه و مردم در راستای ایجاد رفاه، تأسیس گردیده است؛ ازاین‌طریق می‌توان در تحقق اهداف ملی و بلندبردن ظرفیت‌ها در کشور تلاش نمود. در باب اهمیت و ضرورت تحقیق نیاز به بررسی خدمات ارائه‌شده توسط پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلی خصوصی در هرات برای محصلان متناسب با شرایط و اوضاع‌واحوال کشور الزامی به‌نظر می‌رسد، تا بتوان نگاهی دقیق و عادلانه به کیفیت خدمات این نهادها انداخت و از سروصدهای موجود به‌دور بود و در راستای ترقی بیش‌تر جامعه تلاش کرد؛ ازسوی‌دیگر، خواسته و نیازهای مردم و جامعه روزبه‌روز رو به افزایش است. از آن‌جایی که علم و دانش هم‌واره سیر صعودی را دارد، لذا نیاز مبرم است تا این پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلی خصوصی، تلاش نمایند تا خود را آراسته و آماده جهت رفع نیازها و خواسته‌های محصلان نمایند. انجام این تحقیق از چندین‌بُعد حائز اهمیت است. نخست این‌که تاکنون هم‌چون تحقیقی در این حوزه انجام نشده است. دوم، باید دانست خدمات ارائه‌شده توسط پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی در هرات تا چه اندازه متناسب با شرایط بازار و جامعه می‌باشد؟ مشخص‌شدن این خواسته‌ها می‌تواند کمک به‌سزایی جهت بهبود وضعیت پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی و ایجاد ظرفیت‌های متناسب در جامعه کنونی هرات گردد.

هدف اصلی این تحقیق، شناسایی خدمات پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی به محصلان می‌باشد، و برای حصول این هدف، نه هدف فرعی تدوین گردیده است.

براساس هدف اصلی و اهداف فرعی این تحقیق، پرسش تحقیق این‌چنین مطرح می‌شود: میزان رضایت‌مندی محصلان از خدمات پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی در چه اندازه است؟ و آیا محصلان از خدمات ارائه‌شده آگاهی دارند؟

در مورد پیشینه تحقیق، می‌توان به سه اثر ارزشمند از میان چندین منبع معتبر، که از آن‌ها به حیث سرچشمه نیز در این تحقیق کار گرفته شده است، اشاره کرد، که تا حدودی به مبحث خدمات پوهنتون‌ها به محصلان در زمینه به بحث پرداخته‌اند:

تحقیقی تحت نام «انتظارات دانش‌جویان آموزش عالی؛ مقایسه بین درک دانش‌آموزان و معلمان» توسط سولیان بورگی و هم‌کاران (۲۰۱۶) انجام شد. این مقاله در مجله *Tertiary Education and management* به تاریخ 21 may سال ۲۰۱۶ به نشر رسیده است. این نظرسنجی در مؤسسات آموزشی مستقر در ایالت اسپیریتو سانتو انجام شد، قسمی که به تعداد ۳۰۳ پرسش‌نامه برای محصلان و به تعداد ۳۰ پرسش‌نامه برای استادان توزیع گردید. نتایج، وجود شکاف بین محصلان و استادان را در رابطه به انتظارات محصلان برای ورود به یک مؤسسه آموزش عالی را نشان می‌دهد؛ هم‌چنان یافته‌ها نشان می‌دهد، که مؤسسات اطلاعات دقیق در رابطه به مواردی که از دید محصلان ارزش‌گذاری می‌شود را ندارد.

تحقیق دیگری توسط رضا مهدی تحت عنوان «کیفیت زنده‌گی دانش‌گاهی دانش‌جویان در سال (۱۳۹۵) در دانش‌گاه‌های دولتی تهران» با پرسش‌نامه محقق‌ساخته و نظرخواهی از ۵۰۰ نمونه به روش شبه‌تصادفی و نسبی انجام شده است. این مقاله در شماره سوم، سال هفتم، تابستان ۱۳۹۴ فصلنامه انجمن آموزش عالی ایران به نشر رسیده است. نتایج حاکی از آن است که سه بُعد روابط اجتماعی فرهنگی و اوقات فراغت، محل و شرایط زنده‌گی و فضای عمومی دانش‌گاه باعث افزایش کیفیت زنده‌گی دانش‌گاهی، و چهار بُعد امکانات دسترسی، خدمات ورزشی، رفاهی و تفریحی، سلامت جسمی و امکانات درمانی و بهداشت و کیفیت غذای رستوران‌های دانش‌جویی، باعث کاهش کیفیت زنده‌گی دانش‌گاهی شده است؛ علاوه بر سه بُعد آموزش و خدمات آموزشی، اعضای هیئت علمی و رشد فردی و چشم‌انداز و آینده شغلی در سطح متوسط قرار گرفته‌اند.

چنگیزی آشتیانی و هم‌کاران (۱۳۹۰) تحقیقی را تحت نام «مقایسه موانع تحصیلی از دیدگاه دانش‌جویان استعداد درخشان و دانش‌جویان عادی دانش‌گاه علوم پزشکی اراک ایران» با استفاده از روش سرشماری انجام داده‌اند. این تحقیق در شماره سوم، دور هفتم، پاییز ۱۳۹۰ فصلنامه مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی یزد به نشر رسیده است. یافته‌ها نشان می‌دهند که از لحاظ وضعیت شغلی والدین، اکثریت دانش‌جویان استعداد درخشان دارای مادران شاغل و پدران کارمند بودند و در مقایسه دانش‌جویان عادی اکثریت مادران خانه‌دار و پدران غیرکارمند داشتند. هم‌چنان مشکلات آموزشی از دید دانش‌جویان استعداد درخشان عبارت از عدم توجه به استعدادهای متفاوت هر دانش‌جو در دانش‌گاه، عدم توجه به برنامه‌های غنی‌سازی دانش‌جویان به اقتضای تفاوت‌های فردی و تنوع استعدادهای آنان، عدم برخورداری از مشاوره‌های حرفه‌یی تحصیلی، عدم اطلاع‌رسانی

دقیق از آئین‌نامه‌های آموزشی به دانش‌جویان و نیز از دید دانش‌جویان استعداد درخشان مشکلات تحقیقی عبارت بودند از: کم‌بود وقت و مشغله زیاد به دلیل واحدهای درسی بیش‌تر، عدم آشنایی با متودولوژی تحقیق و مقاله‌نویسی و عدم آشنایی با بانک‌های اطلاعاتی و استفاده از اینترنت. هم‌چنان از لحاظ مشکلات روحی و روانی به‌گونه‌یی که دانش‌جویان استعداد درخشان مشکلات روحی - روانی بیش‌تری را گزارش نموده بودند، که از جمله بیش‌ترین مشکلات فردی آنان نسبت به دانش‌جویان عادی عبارت بودند از: تعصب زیاد آنان روی نمرات خود، داشتن برنامه درسی فشرده و احساس کم‌بود وقت جهت انجام تکالیف و یا مطالعه. بیش‌ترین مشکلات روحی دانش‌جویان استعداد درخشان نسبت به دانش‌جویان عادی، که باعث اختلاف معنادار بین دو گروه شده بود، عبارت بودند از: ترس و اضطراب بیش‌تر ناشی از اُفت تحصیلی در دانش‌جویان استعداد درخشان، توقعات بیش‌از انتظار از دیگران از دانش‌جویان استعداد درخشان، احساس خسته‌گی ناشی از رقابت تحصیلی و احساس محرومیت از داشتن هم‌کلاسی‌های هم‌سطح خود و ضعف مهارت‌های اجتماعی می‌باشد. در مقایسه این تحقیق با پیشینه تحقیق می‌توان بیان نمود که در تحقیقات قبلی ابعاد مختلف کیفیت زنده‌گی دانش‌گاهی دانش‌جویان و نیز موجودیت شکاف بین محصلان و استادان در رابطه به انتظارات محصلان اشاره شده است و در این تحقیق نتایج حاکی از آن‌است که رابطه بین خدمات ارائه‌شده توسط پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی در هرات و انتظارات و توقعات محصلان از دانش‌گاه‌ها، مثبت، مستقیم و قوی می‌باشد.

در این تحقیق از منابع موجود، مانند کتاب‌ها، گزارش‌ها، پایان‌نامه‌ها و مقالاتی که در خصوص موضوع خدمات آموزشی به محصلان نوشته شده است، استفاده گردیده است. باتوجه به اهداف و پرسش‌ها، تحقیق حاضر، به لحاظ هدف از نوع کاربردی - بنیادی و از حیث روش، اکتشافی و تحلیلی - توصیفی است، که اطلاعات آن به شیوه میدانی و از طریق پرسش‌نامه جمع‌آوری گردیده است. یافته‌های تحقیق بیان‌گر رابطه مثبت، معنادار و قوی بین خدمات ارائه‌شده و توقعات محصلان از پوهنتون‌ها وجود دارد.

در این تحقیق، جامعه آماری، محصلان پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی در هرات است، که تعداد کل آن‌ها باتوجه به فورمول کوکران، حدود ۴۲۵ نفر می‌باشند، که به تمام اعضای جامعه آماری پرسش‌نامه توزیع گردید، که درنهایت تعداد ۳۷۵ پرسش‌نامه قابل‌تعمیم عودت شده است.

پوهنتون / دانش گاه

با نگاه به تعریفی که از پوهنتون / دانش گاه ارائه می‌شود، در این باره که کهن‌ترین دانش گاه دنیا کدام بوده، بحث و جدل‌های بسیاری وجود دارد؛ اما به قطع و یقین، چنین مرکز آموزشی در تمدن‌های باستانی شرق شکل گرفته‌است؛ اگر دانش گاه را یک مؤسسه دانش جویی فرض کنیم، اکادمی افلاطون، قدیمی‌ترین دانش گاه در غرب بوده‌است و سند تاریخی هم برای این ادعا وجود دارد. واژه لاتین "universitas" نخست در یونان باستان و روم باستان احیا شد و به کمک آن تلاش می‌کردند، ویژه‌گی‌های اکادمی افلاطون را شرح دهند.

اگر دانش گاه را تنها یک مؤسسه آموزش عالی فرض کنیم، آن گاه می‌توانیم دانش گاه شانگيانگ در چین را که پیش از سده ۲۱ قبل از میلاد گشایش یافته بود، قدیمی‌ترین دانش گاه بنامیم؛ مشروط بر این که افسانه نباشد. دانش گاه قسطنطنیه (در عهد امپراتوری بیزانس) در سال ۸۴۹ میلادی به دستور قیصر بارداس (نایب‌السلطنه امپراتور میخائیل سوم) احیا گردید. این دانش گاه با داشتن فعالیت‌های پژوهشی و آموزشی، حفظ خودگردانی و استقلال اکادمیک عموماً به‌عنوان نخستین مؤسسه آموزش عالی با ویژه‌گی‌های دانش گاهی امروزی شناخته می‌شود.

آموزش در دانش گاه نالاندا در ایالت بیهار در هند در سده پنجم پیش از میلاد برپا بوده و به دانش آموخته‌گان آن مدرک دانش گاهی اعطا می‌شده‌است. سومین دانش گاهی که به تازه‌گی ویرانه‌های آن را یافته‌اند، دانش گاه راتناجیری در اوریسا است. دانش گاه الازهر در قرن دهم در قاهره در کشور مصر گشایش یافت. شهرهای باستانی تکشاشیلا نالاندا، ویکراماسیلا و کانچیپورا در هند باستان مراکز بسیار مشهور آموزشی در خاور بوده‌اند، که از سراسر آسیا دانش جو داشته‌اند. به‌ویژه نالاندا که مرکز معروف دانش گاهی بوداگرایی بوده و به همین دلیل هزاران اندیش‌مند و دانش جوی بودایی را از چین، شرق آسیا، آسیای مرکزی و آسیای جنوب‌شرقی جذب کرده و در کنار آن دانش جویان بسیاری از ایران و خاورمیانه را در خود جای داده بود. در آن زمان اعطای مدرک دانش گاهی چندان مرسوم نبود، ولی مؤسسات آموزش عالی باستانی در چین اکادمی‌های (شوینان)، یونان، (اکادمی) و ایران کهن نیز وجود داشتند.

در قرن بیست و یکم، با ظهور دانش و تکنالوژی اقتصادمحور، تقاضای زیادی برای نیروی کار باصلاحیت و مهارت بالا وجود دارد (شفیعی رودپشتی و میرغفوری، ۱۳۸۷: ۳). در میان همه بخش‌ها خدمات آموزش و پرورش، به‌ویژه نظام آموزش عالی، دارای تأثیری مستقیم بر رشد جامعه و توسعه اجتماعی و اقتصادی دارد. گسترش مؤسسات آموزش عالی، اگرچه یک مرحله از افتخار در احیای اقتصادی کشور می‌باشد، صفات بی‌شماری را نیز به دنبال دارد (همان‌جا). تقاضای جهانی برای آموزش عالی به‌طور مداوم در حال افزایش است، به‌احتمال زیاد به ۱۶۰ میلیون در سال ۲۰۲۵ می‌رسد.

مؤسسات فنی در حال تلاش برای ایجاد برنامه‌های جدید برای پاسخ‌گویی به نیازهای صنعت و جامعه و با چالش‌هایی برای بهبود کیفیت آموزش و پرورش مواجه هستند. کیفیت مفهومی است پیچیده، پویا و چندبُعدی که اغلب، تعریف آن تابع مجموعه‌یی از عوامل و شرایط اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی است. نگرش‌های سنتی، ویژه‌گی‌های کالا یا خدمات را کیفیت قلمداد کردند؛ ولی نگرش‌های جدید، کیفیت را خواسته مشتری تعریف کردند (خطیبی و هم‌کاران، ۱۳۹۰: ۷۷).

امروزه تلاش برای تعالی بخشی آموزش و پرورش ضروری شده است. دو روش عمده در بهبود کیفیت، تضمین کیفیت و افزایش کیفیت می‌باشد. تضمین کیفیت در آموزش و پرورش را می‌توان با حذف موانع به دست آورد. برای موفقیت، تمرکز بر موانع، برای توسعه و بهبود آموزش و پرورش گام ضروری است (شفیعی رودپشتی و میرغفوری، ۱۳۸۷: ۳). دولت از طریق نهادهای مختلف نظارتی، بر عملکرد مؤسسات آموزش عالی با توجه به اطمینان از استعداد بالای خدمات آموزشی نظارت می‌کند؛ باین‌حال، کیفیت آموزش عالی فاصله زیادی تا رسیدن به نقطه تعالی در سطح جهانی دارد (همان‌جا). بسیاری از مؤسسات آموزشی، زمانی که با بحران روبه‌رو می‌شوند به شیوه‌های مختلف ارزیابی کیفیت متوسل و بر بحران ایجادشده غلبه می‌کنند. امروزه کیفیت، موضوعی است که در سیستم آموزشی به سرعت در حال گسترش است (همان‌جا). کیفیت به یک سلاح رقابتی برای مؤسسات جهت جذب دانش‌جویان تبدیل شده است. دانش‌گاه‌ها ترجیح می‌دهند به نیازهای علمی داخلی دانش‌جویان خود به‌عنوان مشتریان اصلی خود تمرکز کنند. در دو دهه گذشته بیش‌تر دانش‌گاه‌ها و کالج‌ها (مجازی و واقعی) برای پاسخ‌گویی به تقاضای بخش آموزش عالی ایجاد شده‌اند و بسیاری از دانش‌جویان علاقه به تحصیل در کشور خود شان دارند. در این بین رقابت بین مؤسسات دانش‌گاهی افزایش یافته و رقابت برای دانش‌جویان بالقوه به چالش تبدیل شده است. با توجه به جای‌گزینی‌های متنوع، دانش‌جویان بیش‌تر جسورتر و انتقادی‌تر می‌شوند و به‌تبع آن مؤسسات آموزش عالی برای رسیده‌گی به نارضایتی، عملکرد سیستم‌های آموزش عالی خود را بهبود می‌دهند (شفیعی رودپشتی و میرغفوری، ۱۳۸۷: ۳).

گذشته از این بحث تاریخی، پوهنتون‌ها / دانش‌گاه‌ها، امروزه به‌عنوان هسته تغییرآفرین اصلی جامعه به حساب می‌رود و تحقیق و پژوهش، پخش یافته‌های جدید علمی در جامعه و ... از جمله وظایف اصلی این نهادهای علمی به حساب می‌روند.

روش تحقیق

روش تحقیق، مجموعه‌یی از قواعد، ابزار و راه‌های معتبر و نظام‌مند برای بررسی واقعیت‌ها، کشف مجهولات و دستیابی به راه‌حل مشکلات است. با توجه به این که هر تحقیق با یک مسأله و

هدف خاصی آغاز می‌شود، لذا بر پایه ماهیت مسأله‌های مطرح شده و هدفی از تحقیق که محقق دنبال می‌کند، می‌توان تحقیقات علمی را به سه دسته تحقیقات بنیادی، کاربردی و توسعه‌ی تفکیک نمود (خاکی، ۱۳۸۷: ۶۱). هدف اصلی اجرای تحقیقات بنیادی تولید دانش بیش‌تر و درک پدیده‌هایی است که روی می‌دهد. سرانجام، ارائه نظریه‌ها بر پایه نتایج تحقیق. سپس این‌گونه نظریه‌ها بنیان مطالعه افزون‌تر درباره پدیده‌ها را تشکیل می‌دهند (سکاران، ۱۳۹۰: ۵۶). هدف از تحقیق کاربردی به دست آوردن درک یا دانش لازم برای تعیین ابزاری است، که به وسیله آن نیازی مشخص و شناخته شده برطرف گردد. در این نوع تحقیقات هدف کشف دانش تازه‌ی است که کاربرد مشخصی را درباره فرآورده یا فرایندی در واقعیت را دنبال می‌کند. هدف تحقیقات توسعه‌ی نظریه‌پردازی یا آزمون نظریه نیست، بل که توسعه محصولات یا فرآیندهای جدید است (همان: ۸۹).

هم‌چنین تحقیقات علمی را بر اساس چه‌گونه‌گی به دست آوردن داده‌های مورد نیاز (طرح تحقیق) می‌توان به دو دسته تحقیق توصیفی و تحقیق آزمایشی تقسیم کرد (سرمد و هم‌کاران، ۱۳۸۸: ۴۵). تحقیق توصیفی شامل جمع‌آوری اطلاعات برای آزمون نظریه‌ها یا پاسخ به پرسش‌های مربوط به وضعیت فعلی موضوع مطالعه می‌باشد. از انواع تحقیقات توصیفی، پیمایشی است که معمولاً با استفاده از پرسش‌نامه، مصاحبه، و مشاهده انجام می‌گیرد و مشخصه آن مجموعه‌ی داده‌هایی است که اغلب برای تعیین نگرش افراد در مورد یک موضوع خاص، تعیین تأثیر وقایع بر رفتار افراد و تعیین روابط و تبیین آن‌ها به کار می‌رود (خاکی، ۱۳۸۸: ۵۴). از آن‌جا که در این پژوهش به بررسی و تجزیه و تحلیل نقش واسط اعتماد سازمانی بر فرهنگ سازمانی و فساد اداری پرداخته می‌شود، لذا این پژوهش به لحاظ هدف کاربردی است و باتوجه به این‌که در این تحقیق با استفاده از ابزار پرسش‌نامه، سعی می‌شود که میزان و نوع روابط بین متغیرها، برای پاسخ به مسأله‌ی علمی در دنیای واقعی مورد بررسی قرار گیرد؛ لذا این تحقیق به لحاظ روش انجام کار از نوع پیمایشی می‌باشد.

روش‌های آماری

روش تجزیه و تحلیل داده‌های اطلاعات و (آزمون‌های آماری) تحلیل داده‌ها به معنای طبقه‌بندی، تنظیم، پردازش و خلاصه‌نمودن داده‌ها برای یافتن پاسخ به پرسش‌ها یا فرضیات تحقیق است. هدف از تحلیل، تقلیل داده‌ها به شکل قابل فهم و قابل تفسیر است، به‌نحوی که بتوان روابط متغیرهای گوناگون مرتبط با مسأله تحقیق را مورد مطالعه قرار داد (خاکی، ۱۳۸۷: ۷۲).

در این تحقیق جامعه مورد مطالعه پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی است که برای دانش‌جویان پسر و دختر توزیع گردید، که بعد از جمع‌آوری توسط نرم‌افزار Spss با روش هم‌بستگی Pearson مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

تجزیه و تحلیل با استفاده از آمار توصیفی

آمار توصیفی برای تبیین وضعیت پدیده، مسأله یا موضوع مورد مطالعه، مورد استفاده قرار می‌گیرد، یا رد واقع ویژه‌گی‌های موضوع مورد مطالعه به زبان آمار، تصویرسازی و توصیف می‌گردد (حافظ‌نیا، ۱۳۹۱: ۳۴). در این تحقیق ضریب هم‌بستگی پیرسون برای هر یک از متغیرهای تحقیق به دست آمد که در جداول، ثبوت فرضیه‌ها به صورت واضح بیان گردیده است.

ضریب هم‌بستگی پیرسون

در مباحث آماری، ضریب هم‌بستگی پیرسون یا ضریب هم‌پیوسته‌گی حاصل ضرب-پیش پیرسون، میزان هم‌بسته‌گی خطی بین دو متغیر تصادفی را می‌سنجد. مقدار این ضریب بین ۱- تا ۱ تغییر می‌کند، که «۱» به معنای هم‌بسته‌گی مثبت کامل، «۰» به معنای نبود هم‌بسته‌گی، و «-۱» به معنای هم‌بسته‌گی منفی کامل است. این ضریب که کاربرد فراوانی در آمار دارد، توسط کارل پیرسون بر اساس ایده اولیه فرانسویس گالتون تدوین شد (سرمد و هم‌کاران، ۱۳۸۸: ۶۷). از آنجایی که تحقیق حاضر درصدد پیدانمودن رابطه بین توقعات محصلان و خدمات ارائه شده بوده است، بناءً ملزم به استفاده از ضریب هم‌بسته‌گی پیرسون شده‌ایم؛ زیرا این ضریب به صورت واضح، موجودیت رابطه بین این متغیرها و نیز درجه رابطه بین متغیرها را به نمایش می‌گذارد، روی این ملحوظ از این روش استفاده نمودیم.

محدودیت‌های تحقیق

این تحقیق با محدودیت‌های زیادی مواجه گردید، رخصتی‌های پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی به خاطر شیوع ویروس کرونا و کوتاه بودن زمان انجام تحقیق، محققان را با چالش‌های فراوان مواجه ساخت، و در آینده نیاز به بررسی موشگافانه‌تر در مورد خدمات آموزشی به تنهایی امری ضروری به نظر محققان می‌رسد، تا بتوان درک عمیق‌تری درباره مشکلات آموزشی پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی داشت.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

باتوجه به اهداف تحقیق، به‌ترین راه برای جمع‌آوری اطلاعات، استفاده از پرسش‌نامه تشخیص داده شد. پس از مطالعات متعدد و بحث‌های زیاد با استاد رهنما، استفاده از پرسش‌نامه‌های استاندارد برای تحقیق مشخص گردید. پرسش‌نامه این تحقیق شامل ۲ قسمت است:

الف. پرسش‌های عمومی: در پرسش‌های عمومی، هدف کسب اطلاعات کلی و جمعیت‌شناختی پاسخ‌گویان است. این بخش شامل ۲ پرسش است و جنسیت و رشته تحصیلی را شامل می‌شود.

ب. پرسش‌نامه بررسی خدمات پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی به محصلان: در این تحقیق از پرسش‌نامه محقق‌ساخت برای بررسی خدمات پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی استفاده شد. این پرسش‌نامه دارای ۱۶ پرسش و ۹ بُعد می‌باشد. گویه‌های مرتبط با هر پرسش بر اساس مقیاس پنج‌گزینه‌ی طیف لیکرت از «خیلی زیاد» و «خیلی کم» نمره‌گذاری شده است (Krosnick & Fabrigar, 1997,23).

بررسی اعتبار داده‌ها

شماخص روایی

روایی یک ابزار اندازه‌گیری (به‌عنوان مثال، یک آزمون در آموزش) درجه‌ی است که ابزار آن چه مدعی سنجش آن است را اندازه‌گیری می‌کند (Brains, et al, 2011: 31). در تحقیق حاضر، باتوجه به توضیحات فوق و نبودن پیشینه‌ی دقیقاً مرتبط با موضوع تحقیق حاضر و بنیادی‌بودن آن، پرسش‌نامه توسط استاد رهنما و چندین خبره دیگر مورد تأیید قرار گرفته است؛ لذا روایی آن تأیید است.

بررسی پایایی داده‌ها

در این تحقیق، از روش آلفای کرونباخ، که در بیش‌تر تحقیق‌ها مبنای سنجش پایایی قرار می‌گیرد، استفاده شده است. در این روش، اجزا یا قسمت‌های آزمون، برای سنجش پایایی آزمون به‌کار می‌روند. زمانی که این ضریب بزرگ‌تر از ۰.۷ باشد، آزمون از پایایی قابل قبولی برخوردار است (طباطبایی و حسینی؛ ۱۳۹۲: ۲۳). پایایی داده‌های جمع‌آوری شده، با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار گرفت. در این قسمت، مقدار ضریب به‌دست آمده برای متغیر تحقیق به شرح جدول

شماره (۳) ارائه شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، برای متغیر تحقیق، مقدار ضریب پایایی مساوی به ۰,۹۱۵ می‌باشد، که نشان از پایایی مطلوب داده‌های جمع‌آوری شده دارد.

جدول (۱): بررسی اعتبار داده‌ها با شاخص پایایی

متغیر	تعداد سؤال	آلفای کرونباخ
خدمات پوهنتون‌ها به محصلان	۱۶	۰,۹۱۵

جدول ۱: بررسی روایی پرسش‌نامه

منبع: یافته‌های تحقیق

تحلیل داده‌ها

باتوجه به مسأله تحقیق، این تحقیق در پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی شهر هرات انجام شده است؛ قسمی که شامل یک متغیر (خدمات پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی در هرات) می‌باشد. مجموعاً برای این تحقیق ۱۶ پرسش مطرح گردیده است. از آن‌جایی که سطح تحلیل در این تحقیق سطح فرد بوده است، بناءً به تعداد ۳۷۵ پرسش‌نامه بین محصلان پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی شهر هرات توزیع گردید، که داده‌ها بعد از جمع‌آوری با استفاده از برنامه SPSS 25 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. یافته‌ها حاکی از رابطه مثبت و قوی بین خدمات پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی و توقعات محصلان می‌باشد، که این نشان‌دهنده رابطه مستقیم بوده، یعنی تا حد زیادی محصلان پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی از خدمات ارائه شده توسط پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی برای‌شان باخبر بوده و این خدمات برای‌شان از اهمیت بالایی برخوردار است.

جنسیت

در این قسمت، وضعیت جنسیت پاسخ‌دهنده‌گان مورد تحلیل قرار گرفته و داده‌های گردآوری شده در جدول ۲ توصیف می‌شوند:

جنسیت	فراوانی	درصد
مؤنث	۱۸۳	۴۸,۸
مذکر	۱۹۲	۵۱,۲

جدول ۲: توزیع فراوانی وضعیت جنسیت

منبع: یافته‌های تحقیق

رشته تحصیلی

در این قسمت، وضعیت رشته تحصیلی مورد تحلیل قرار گرفته و داده‌های گردآوری شده در جدول (۳) توصیف می‌شوند:

درصد	فراوانی	رشته تحصیلی
۱۳,۶	۵۱	اقتصاد
۱۴,۹	۵۶	حقوق
۱۷,۹	۶۷	کمپیوتر ساینس
۲۷,۲	۱۰۲	طب معالجه‌وی
۲۳,۷	۸۹	ستوماتولوژی
۲,۱	۸	شرعیات
۰,۶	۵	زراعت
۰	۰	دیگر

جدول ۳: توزیع فراوانی وضعیت رشته تحصیلی

منبع: یافته‌های تحقیق

توصیف متغیرهای تحقیق

متغیر	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر	حداقل و حداکثر ممکن
بررسی خدمات پوهنتون‌های خصوصی به محصلان	۴,۲۵	۰,۷۵	۱	۵	۱-۵

جدول ۴: آمارهای توصیفی متغیرهای تحقیق و ابعاد آن در نمونه

منبع: یافته‌های تحقیق

تحلیل فرضیه‌ها

فرضیه اول

آموزش و خدمات آموزشی بر خدمات ارائه‌شده برای محصلان تأثیر دارد.

فرضیه	رابطه	ضریب هم‌بستگی	سطح معناداری	نتیجه
۱	آموزش و خدمات آموزشی ← خدمات ارائه‌شده به محصلان	۰,۸۶۱**	۰,۰۰۰	تأیید فرضیه

جدول ۵: نتایج تحلیل فرضیه اول

منبع: یافته‌های تحقیق

برای اثر آموزش و خدمات آموزشی بر خدمات ارائه‌شده به محصلان، ضریب هم‌بستگی پیرسون ۰,۸۶۱ برآورد شده است. باتوجه به سطح معناداری محاسبه‌شده که برابر با ۰,۰۰۰ بوده و از ۰,۰۵ کوچک‌تر است، نتیجه می‌شود که این ضریب در سطح اطمینان ۹۹٪ مثبت و معنادار بوده و دارای رابطه بسیار قوی است.

فرضیه دوم

تناسب اعضای هیئت‌علمی دانش‌گاه بر خدمات ارائه‌شده برای محصلان تأثیر دارد.

فرضیه	رابطه	ضریب هم‌بستگی	سطح معناداری	نتیجه
۲	تناسب اعضای هیئت علمی ← خدمات ارائه‌شده به محصلان	۰,۷۸۶**	۰,۰۰۰	تأیید فرضیه

جدول ۶: نتایج تحلیل فرضیه دوم

منبع: یافته‌های تحقیق

برای اثر تناسب اعضای هیئت‌علمی بر خدمات ارائه‌شده برای محصلان، ضریب هم‌بستگی پیرسون ۰,۷۸۶ برآورد شده است. باتوجه به سطح معناداری محاسبه‌شده، که برابر با ۰,۰۰۰ بوده و از ۰,۰۵ کوچک‌تر است، نتیجه می‌شود که این ضریب در سطح اطمینان ۹۹٪ مثبت و معنادار بوده و دارای رابطه قوی است.

فرضیه سوم

امکانات رفت‌وآمد و دسترسی محصلان بر خدمات ارائه‌شده برای محصلان تأثیر دارد.

فرضیه	رابطه	ضریب هم‌بستگی	سطح معناداری	نتیجه
۳	امکانات رفت‌وآمد ← خدمات ارائه‌شده به محصلان	۰,۵۶۳**	۰,۰۰۰	تأیید فرضیه

جدول ۷: نتایج تحلیل فرضیه سوم

منبع: یافته‌های تحقیق

برای اثر امکانات رفت‌وآمد بر خدمات ارائه‌شده برای محصلان، ضریب هم‌بستگی پیرسون ۰,۵۶۳ برآورد شده است. باتوجه به سطح معناداری محاسبه‌شده که برابر با ۰,۰۰۰ بوده و از ۰,۰۵ کوچک‌تر است، نتیجه می‌شود که این ضریب در سطح اطمینان ۹۹٪ مثبت و معنادار بوده و دارای رابطه متوسط است.

فرضیه چهارم

رابط اجتماعی - فرهنگی بر خدمات ارائه شده برای محصلان تأثیر دارد.

فرضیه	رابطه	ضریب هم‌بستگی	سطح معناداری	نتیجه
۴	رابطه اجتماعی - فرهنگی ← خدمات ارائه شده به محصلان	۰,۶۱۵**	۰,۰۰۰	تأیید فرضیه

جدول ۸: نتایج تحلیل فرضیه چهارم

منبع: یافته‌های تحقیق

برای اثر رابطه اجتماعی - فرهنگی بر خدمات ارائه شده برای محصلان، ضریب هم‌بستگی پیرسون ۰,۶۱۵ برآورد شده است. باتوجه به سطح معناداری محاسبه شده که برابر با ۰,۰۰۰ بوده و از ۰,۰۵ کوچک‌تر است، نتیجه می‌شود که این ضریب در سطح اطمینان ۹۹٪ مثبت و معنادار بوده و دارای رابطه متوسط است.

فرضیه پنجم

خدمات ورزشی، رفاهی و تفریحی بر خدمات ارائه شده برای محصلان تأثیر دارد.

فرضیه	رابطه	ضریب هم‌بستگی	سطح معناداری	نتیجه
۵	خدمات ورزشی و رفاهی ← خدمات ارائه شده به محصلان	۰,۷۶۷**	۰,۰۰۰	تأیید فرضیه

جدول ۹: نتایج تحلیل فرضیه پنجم

منبع: یافته‌های تحقیق

برای اثر ورزشی، رفاهی و تفریحی بر خدمات ارائه شده برای محصلان، ضریب هم‌بستگی پیرسون ۰,۷۶۷ برآورد شده است. باتوجه به سطح معناداری محاسبه شده، که برابر با ۰,۰۰۰ بوده و از ۰,۰۵ کوچک‌تر است، نتیجه می‌شود، که این ضریب در سطح اطمینان ۹۹٪ مثبت و معنادار بوده و دارای رابطه قوی است.

فرضیه ششم

رشد فردی و چشم‌انداز و آینده شغلی بر خدمات ارائه شده برای محصلان تأثیر دارد.

فرضیه	رابطه	ضریب هم‌بستگی	سطح معناداری	نتیجه
۶	رشد فردی و چشم‌انداز و آینده شغلی ← خدمات ارائه شده به محصلان	۰,۸۲۵**	۰,۰۰۰	تأیید فرضیه

جدول ۱۰: نتایج تحلیل فرضیه ششم

منبع: یافته‌های تحقیق

برای اثر رشد فردی و چشم‌انداز و آینده‌شغلی بر خدمات ارائه‌شده برای محصلان، ضریب هم‌بستگی پیرسون ۰,۸۲۵ برآورد شده است. باتوجه به سطح معناداری محاسبه‌شده، که برابر با ۰,۰۰۰ بوده و از ۰,۰۵ کوچک‌تر است، نتیجه می‌شود، که این ضریب در سطح اطمینان ۹۹٪ مثبت و معنادار بوده و دارای رابطه بسیار قوی است.

فرضیه هفتم

سلامت جسمی و امکانات درمانی بر خدمات ارائه‌شده برای محصلان تأثیر دارد.

فرضیه	رابطه	ضریب هم‌بستگی	سطح معناداری	نتیجه
۷	سلامت جسمی و امکانات درمانی ← خدمات ارائه‌شده به محصلان	۰,۷۵۵**	۰,۰۰۰	تأیید فرضیه

جدول ۱۱: نتایج تحلیل فرضیه هفتم

منبع: یافته‌های تحقیق

برای اثر سلامت جسمی و امکانات درمانی بر خدمات ارائه‌شده برای محصلان، ضریب هم‌بستگی پیرسون ۰,۷۵۵ برآورد شده است. باتوجه به سطح معناداری محاسبه‌شده که برابر با ۰,۰۰۰ بوده و از ۰,۰۵ کوچک‌تر است، نتیجه می‌شود که این ضریب در سطح اطمینان ۹۹٪ مثبت و معنادار بوده و دارای رابطه قوی است.

فرضیه هشتم

فضای عمومی پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی بر خدمات ارائه‌شده برای محصلان تأثیر

دارد.

فرضیه	رابطه	ضریب هم‌بستگی	سطح معناداری	نتیجه
۸	فضای عمومی ← خدمات ارائه‌شده به محصلان	۰,۶۶۷**	۰,۰۰۰	تأیید فرضیه

جدول ۱۲: نتایج تحلیل فرضیه هشتم

منبع: یافته‌های تحقیق

برای اثر فضای عمومی پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی بر خدمات ارائه‌شده برای محصلان، ضریب هم‌بستگی پیرسون ۰,۶۶۷ برآورد شده است. باتوجه به سطح معناداری

محاسبه شده، که برابر با ۰,۰۰۰ بوده و از ۰,۰۵ کوچکتر است، نتیجه می شود که این ضریب در سطح اطمینان ۹۹٪ مثبت و معنادار بوده و دارای رابطه متوسط است.

فرضیه نهم

بهداشت پوهنتون ها و مؤسسات تحصیلات عالی بر خدمات ارائه شده برای محصلان تأثیر دارد.

فرضیه	رابطه	ضریب همبستگی	سطح معناداری	نتیجه
۹	بهداشت ← خدمات ارائه شده به محصلان	۰,۶۳۲**	۰,۰۰۰	تأیید فرضیه

جدول ۱۳: نتایج تحلیل فرضیه نهم

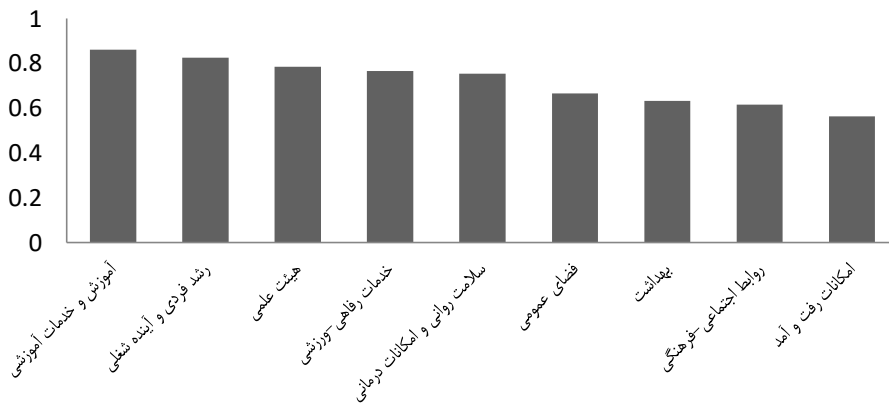
منبع: یافته های تحقیق

برای اثر بهداشت پوهنتون ها و مؤسسات تحصیلات عالی بر خدمات ارائه شده برای محصلان، ضریب همبستگی پیرسون ۰,۶۳۲ برآورد شده است. با توجه به سطح معناداری محاسبه شده، که برابر با ۰,۰۰۰ بوده و از ۰,۰۵ کوچکتر است، نتیجه می شود که این ضریب در سطح اطمینان ۹۹٪ مثبت و معنادار بوده و دارای رابطه متوسط است.

اولویت بندی نتایج

براساس ضریب همبستگی محاسبه برای فرضیات تحقیق، طبق نمودار^(۱) به ترتیب: آموزش و خدمات آموزشی، رشد فردی و آینده شغلی، هیئت علمی، خدمات رفاهی- ورزشی، سلامت روانی و امکانات درمانی، فضای عمومی، بهداشت، روابط فرهنگی- اجتماعی و امکانات رفت و آمد اولویت بندی گردیدند.

اولویت‌بندی عوامل

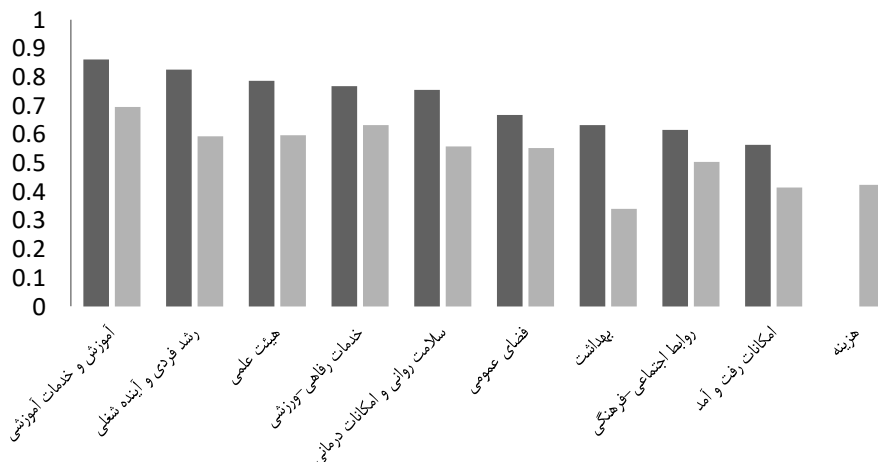
نمودار ۱: اولویت‌بندی خدمات پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی بر محصلان

منبع: یافته‌های تحقیق

مقایسه خدمات پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی با توقعات محصلان

طبق نمودار (۲)، میزان آگهی متعلمان مکتب‌ها از امکانات و خدمات پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی در شهر هرات پایین بوده، برعلاوه خود متعلمان نیز درک مناسبی از آنچه باید برای تحصیل در مقاطع بالاتر داشته باشند، ندارند. باوجود این مطلب نیز آموزش و خدمات آموزشی در درجه اول اهمیت برای آنان قرار دارد. این می‌نماید که پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی باید در زمینه آگهی‌رسانی و اهمیت این موضوعات، برنامه‌های مدونی را ترتیب و عملی نمایند.

مقایسه خدمات بر توقعات

نمودار ۲: مقایسه خدمات پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی با توقعات محصلان

منبع: یافته‌های تحقیق

نتیجه‌گیری و پیش‌نهادها

نتیجه‌گیری

از دیدگاه محصلان برحال پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی هرات، آموزش و خدمات و رشد فردی و آینده شغلی بیش‌ترین اهمیت را برای آنان در ارتباط به سؤال اصلی تحقیق، یعنی بررسی خدمات پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی در هرات دارد. طوری‌که براساس ضریب هم‌بستگی پیرسون، این رابطه از نوع رابطه بسیار قوی برای این دو بخش اختصاص داده شده است.

در مرحله نخست، بعد از تجزیه و تحلیل همان‌گونه که نمودار^(۱) نیز قابل مشاهده است، آموزش و خدمات آموزشی با ضریب هم‌بستگی ۰٫۸۶۱، و رشد فردی و آینده شغلی با ضریب هم‌بستگی ۰٫۸۲۵، دارای رابطه بسیار قوی با خدمات محصلان دارد. این می‌رساند، که در قدم نخست خدمات و کیفیت تدریس برای محصلان از اهمیت بالایی برخوردار است و در قدم دوم، بعد از کیفیت تدریس خواهان کسب مهارت‌های لازم و زمینه‌سازی برای ادامه تحصیل یا فراهم‌سازی زمینه جذب در بازار کار توسط پوهنتون و مؤسسه تحصیلی خود اند.

در قدم دوم، میزان اهمیت خدمات پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی برای محصلان به ترتیب هیئت‌علمی پوهنتون/ مؤسسه تحصیلی خصوصی با ضریب هم‌بسته‌گی ۰,۷۸۶، خدمات رفاهی - ورزشی با ضریب هم‌بسته‌گی ۰,۷۶۷ و سلامت روانی و امکانات رفت‌وآمد با ضریب هم‌بسته‌گی ۰,۷۵۵، از اهمیت بالایی برخوردار هستند و دارای رابطه قوی با خدمات محصلان می‌باشند. داشتن هیئت‌علمی کافی و مجرب بعد آموزش معیاری و رشد فردی، برای محصلان از اهمیت بالایی برخوردار است، و این نشان‌دهنده اهمیت این موضوع برای محصلان بوده و آن را یکی از شاخصه‌های مهم برای پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی بیان کرده‌اند.

در پایین‌ترین درجات اهمیت به‌ترتیب فضای عمومی پوهنتون/ مؤسسه تحصیلی با ضریب هم‌بسته‌گی ۰,۶۶۷، وضعیت بهداشت در پوهنتون/ مؤسسه تحصیلی با ضریب هم‌بسته‌گی ۰,۶۳۲، روابط اجتماعی - فرهنگی با ضریب هم‌بسته‌گی ۰,۶۱۵ و امکانات رفت‌وآمد پوهنتون/ مؤسسه تحصیلی با ضریب هم‌بسته‌گی ۰,۵۶۳، دارای رابطه متوسط بوده و در این تحقیق دارای درجه اولویت پایین هستند. قرارگرفتن موارد غیر مرتبط با امور درسی در پایین این لیست، حاکی از فهم بالای محصلان در ارتباط با اهمیت آموزش است و باید در زمینه از جانب پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی توجه و برنامه‌ریزی درست در این زمینه اتخاذ گردد.

نتایج به‌دست آمده از تحقیق نشان داد که برخلاف حرف‌های رایج، پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی توانسته در هرات خدمات مناسبی را برای محصلان خود فراهم آورند.

پیش‌نهادها

از آنجایی که این تحقیق میدانی با استفاده از نظریات محصلان پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی در هرات انجام شده است، بناءً پیش‌نهاد می‌گردد تا پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی به مواردی هم‌چون فضای عمومی، وضعیت بهداشت، روابط اجتماعی - فرهنگی و امکانات رفت‌وآمد برای محصلان، اقدامات لازم و جدی را روی دست گیرند؛ زیرا آمار این تحقیق نشان‌دهنده عدم توجه کافی پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی به مؤلفه‌های یادشده می‌باشد؛ هم‌چنان برای محققان بعدی پیش‌نهاد می‌گردد تا به‌صورت مختص هر کدام از این مؤلفه‌ها را با انجام تحقیق در هر یک از پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی با یک جامعه آماری بزرگ در داخل پوهنتون و مؤسسه تحصیلی خویش انجام دهند، تا بتوانیم نکات ضعف و قوت نهاد تحصیلی را از منظر مؤلفه‌های فوق بررسی نموده و برای رفع خلاها برنامه‌های جامع و سالمی را روی دست گیریم.

سرچشمه‌ها

الف. فارسی دری

۱. رضا، مهدی. (۲۰۱۶م). «کیفیت زنده‌گی دانش‌گاهی دانش‌جویان (مطالعه موردی: دانش‌گاه‌های دولتی شهر تهران)». ایران: مجله آموزش عالی ایران. ۷ (۳)، ۱-۲۶.
۲. سکاران، اوما. (۱۳۹۰). **روش‌های تحقیق در مدیریت**. ترجمه م. صائبی و م. شیرازی. چاپ ششم. تهران: مؤسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی.
۳. سرمد، زهره. بازرگان، عباس. حجازی، الهه. (۱۳۸۶). **روش‌های تحقیق در علوم رفتاری**. چاپ بیستم. تهران: انتشارات آگاه.
۴. شفیع‌ی رودپشتی، میثم و سیدحسین‌الله میرغفوری. (۱۳۸۷). «شناسایی و رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر بهبود کیفیت خدمات آموزشی». ایران: نشریه علمی - پژوهشی آموزش عالی. دوره اول. شماره دوم. صص ۶۷-۹۳. قابل دسترس در: <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=81046>
۵. پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی خصوصی در افغانستان. قابل دسترس در: <https://qaad.edu.af> (12/02/2021)
۶. چنگیزی آشتیانی، سعید، شمسی، محسن و وحید جلیلیان. (۱۳۹۰). «مقایسه موانع تحصیلی از دیدگاه دانش‌جویان استعداد درخشان و دانش‌جویان عادی دانش‌گاه علوم پزشکی اراک در سال ۱۳۹۰». ایران: مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، ۷ (۳)، ۴۴-۵۷. قابل دسترس در:
<Changizi Ashtiyani S, Shamsi M, Jalilian V. A comparison of educational barriers from talented and other students' point of view at Arak University of Medical Sciences in 2011 Journal of Medical Education and Development. 2012;7(3):57-44>
۷. حافظ‌نیا، محمدرضا. (۱۳۹۱). **مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی**. چاپ بیستم. تهران: انتشارات سمت.
۸. خاکی، غلام رضا. (۱۳۸۸). **روش تحقیق با رویکرد پایان‌نامه نویسی**. چاپ اول. ایران: انتشارات مرکز تحقیقات علمی کشور.
۹. خطیبی، امین؛ سجادی، نصرالله و سیف پناهی، جبار. (۱۳۹۰). «مطالعه کیفیت خدمات آموزشی دانش‌کده تربیت بدنی دانش‌گاه تهران از دیدگاه دانش‌جویان کارشناسی». ایران: نشریه مطالعات مدیریت ورزشی. سال هشتم. شماره نهم. قابل دسترس در: <https://www.sid.ir/fa/seminar/ViewPaper.aspx?ID=74219>

۱۰. ماه‌نامه تدبیر. شماره ۱۳۸. (۱۳۸۲) «تجربه مالزی در بنگاه‌های کوچک و متوسط».

قابل دسترس در:

<http://ensani.ir/fa/article/133490/%D8%AA%D8%AC%D8%B1%D8%A8%D9%87-%D9%85%D8%A7%D9%84%D8%B2%DB%8C-%D8%AF%D8%B1-%D8%A8%D9%86%DA%AF%D8%A7%D9%87%D9%87%D8%A7%DB%8C-%DA%A9%D9%88%DA%86%DA%A9-%D9%88-%D9%85%D8%AA%D9%88%D8%B3%D8%B7>

۱۱. نخستین دانش‌گاه خصوصی افغانستان. قابل دسترس در تارنمای:

<[https://www.bbc.com/persian/afghanistan/story/2006/06/060620_ram-afghan-high-education.\(11/29/2021\)>](https://www.bbc.com/persian/afghanistan/story/2006/06/060620_ram-afghan-high-education.(11/29/2021)>)

۱۲. نیلی پور طباطبایی، اکبر، حسینی، سید مختار. (۱۳۹۲). «مقایسه و تحلیل استاندارد ۲۰۱۳»

دانش مدیریت پروژه و استاندارد جدید ISO 21500». ایران: دومین کنفرانس ملی

مهندسی صنایع و سیستم‌ها.

ب. انگلیسی

13. Borghi, S. Mainardes, E. & Silva, É. (2016). "Expectations of higher education students: A comparison between the perception of student and teachers" Tertiary Education and Management, 22(2), 171-188. Available on: DOI: <13583883/2016/1188326/10/1080>

14. Brains, C. Willnat, L., Manheim, J., & Rich, R. (2011). "Empirical political analysis". Abingdon, UK: Routledge, 105. Available on: <<https://www.routledge.com/Empirical-Political-Analysis-Quantitative-and-Qualitative-Research-Methods/Rich-Brians-Manheim-Willnat/p/book/9781138088764>>

15. de Brey, C. Snyder, T. D. Zhang, A., & Dillow, S. A. (2021). "Digest of Education Statistics 2019". NCES 2021-009. Available on: <<https://nces.ed.gov/pubs20210092021pdf>>

16. Grendler, P. F. (2004). "The universities of the Renaissance and Reformation". Renaissance Quarterly, 57(1), 1-42. Available on: <https://www.hrstud.unizg.hr/_download/repository/grendlerUNI.pdf>

17. Krosnick, J. A., & Fabrigar, L. R. (1997). "Designing rating scales for effective measurement in surveys". Survey measurement and process quality, 141-164. Available on: <https://pprg.stanford.edu/wp-content/uploads/۱۹۹۷-Designing-rating-scales-for-effective-measurement-in-surveys.pdf>

18. Taherdoost, H. (2017). "Determining sample size; how to calculate survey sample size". International Journal of Economics and Management Systems, 2. Available on: <https://www.researchgate.net/publication/322887480_Determining_Sample_Size_How_to_Calculate_Survey_Sample_Size>

